

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022IP0249∓qid=1675604450666>

6. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах» від 1 липня 2022 року № 2342-IX // Офіційний вісник України. – 2022. – № 58. – Ст. 32.

Ключові слова: Гаазька конференція з міжнародного приватного права, міжнародне приватне право, колізійні норми, Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р.

Key words: Hague Conference on Private International Law, private international law, EU law, Hague Convention on Judgments of 2019.

БСЛОГУБОВА ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ: СТАРА ФОРМА І НОВИЙ ЗМІСТ

На відміну від класичної дипломатії, яка заснована в першу чергу на переговорах, гуманітарна дипломатія сфокусована на міжнародній допомозі в рамках гуманітарних операцій і програм, а також встановленні партнерських відносин для досягнення гуманітарних цілей, або запроваджується суб'єктами міжнародного права, чия головна мета існування – саме гуманітарна допомога. Проте після широкомасштабного військового вторгнення РФ в Україну в лютому 2022 року зміст гуманітарної дипломатії набув нового сенсу: до гуманітарної дипломатії залучаються суб'єкти, які попередньо не брали в цьому участі, а проекти та конкретні дії щодо надання гуманітарної допомоги відрізняються унікальністю та безпрецедентністю.

Сучасна гуманітарна дипломатія виникла в другій половині 20-го століття із заснуванням ООН після Другої світової війни. У статуті ООН зазначено, що однією з його цілей є «досягнення міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем економічного, соціального, культурного чи гуманітарного характеру». Гуманітарні цілі ООН спрямовані на чотири конкретні групи населення:

- допомога біженцям через Агентство ООН у справах біженців, діяльність якого останнім часом спрямована на координацію зусиль різних країн для забезпечення гуманного ставлення до зростаючої кількості біженців та мігрантів;
- допомога дітям через зусилля ЮНІСЕФ, спрямовані на заохочення урядів і воюючих сторін захищати дітей, утримуючи їх від небезпеки;
- допомога Всесвітньої продовольчої програми з мобілізації продовольства та транспорту для широкомасштабних операцій Агентства ООН у справах біженців з годування біженців.
- допомога Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) з координації міжнародної реакції на гуманітарні надзвичайні ситуації

в галузі охорони здоров'я, вплив на дослідження в галузі охорони здоров'я та розробку та впровадження політики охорони здоров'я, що ґрунтується на фактичних даних.

В останні десятиліття питання прав людини, які колись вважались внутрішніми справами окремих держав, стали об'єктом гуманітарного втручання (інтервенцій), які також відбувались під егідою ООН. У результаті такого військового втручання, яке іноді сприймається як посягання на суверенітет держави, відбувається також і гуманітарне втручання. Оскільки гуманітарна дипломатія намагається вирішити потенційні проблеми шляхом переговорів, водночас знаходячи шляхи надання допомоги тим, хто постраждав від кризи, то слід зробити висновок, що в цих конфліктних ситуаціях гуманітарна дипломатія і права людини безпосередньо пов'язані. Завдання для гуманітарної дипломатії полягає в досягненні своїх цілей без примусових повноважень для забезпечення дотримання законів у разі невиконання або порушення міжнародних угод.

Під час конфлікту або при можливості потенційного конфлікту мета гуманітарної дипломатії полягає в тому, щоб переконати осіб, які приймають рішення, завжди діяти в інтересах уразливих груп населення та поважати фундаментальні гуманітарні принципи шляхом:

1. Дозволу активної участі гуманітарним організаціям та агенціям у зусиллях із запобігання конфлікту та відповідної реакції на нього через забезпечення вразливих груп зазначених вище.

2. Включення до переговорного процесу людей, які постраждали від конфлікту або кризового явища, через організації чи окремих представників.

3. Гарантування гуманітарним організаціям та агенціям (частіше за все акредитованих ООН) права контролю програми допомоги.

4. Сприяння повазі та підтримці міжнародних законів і прав корінних народів, гуманітарним організаціям та агенціям [1].

Різноманітність пріоритетів, цілей та гуманітарних суб'єктів, що беруть участь у складних надзвичайних ситуаціях, створює різне розуміння гуманітарної дипломатії, яке сильно змінилось під впливом пандемії 2020 року та збройного конфлікту 2022 р. між рф та Україною. Гуманітарна дипломатія відрізняється від «класичної дипломатії», оскільки вона реалізується без допомоги військової чи політичної сили окремого уряду. Проте обидва типи дипломатії ґрунтуються на цілях міжнародного гуманітарного права, прав людини та прав біженців.

Визначення та зміст гуманітарної дипломатії різняться так само широко, як і кількість організацій (агенцій), які використовують цей термін. Існує суттєва різниця між ідеєю гуманітарної дипломатії, використанням терміну та міжнародним визнанням угоди про те, як її слід проводити. Незважаючи на те, що гуманітарна дипломатія все частіше розглядається як найважливіший аспект забезпечення доступу до допомоги в зонах конфлікту, лише деякі агентства та політичні діячі замислюються про гуманітарну дипломатичну практику.

Слід навести приклад щодо різноманітності форм сучасної гуманітарної дипломатії, такий як рішення ЄС поширити дію Директиви ЄС

2001/55/EC від 20.07.2001 року про тимчасовий захист як правову базу для масового напливу людей, які потребують захисту та були переміщені внаслідок конфлікту з України. Директива поширюється на «масовий виїзд переміщених осіб», при чому останній визначається як – прибуття в ЄС великої кількості переміщених осіб, які прибули з певної країни чи географічного регіону, незалежно від того, чи було їхнє прибуття до ЄС спонтанним чи через програму евакуації, а «переміщені особи» визначаються як громадяни третіх країн або особи без громадянства, які були змушені покинути свою країну чи регіон походження, або були евакуйовані, зокрема, у відповідь на звернення міжнародних організацій, і не можуть повернутися на умовах безпеки через ситуацію в цій країні, які можуть підпадати під дію статті 1 А Женевської конвенції або інших міжнародних або національних документів, що надають міжнародний захист, зокрема:

(i) особи, які втекли з районів збройного конфлікту або ендемічного насильства;

(ii) особи, яким загрожує серйозний ризик або які стали жертвами систематичних чи загальних порушень їхніх прав людини [2].

Таким чином, ЄС як суб'єкт міжнародного права створив власне правове підґрунтя для застосування проектів гуманітарної допомоги для біженців, гарантував мінімальні стандарти матеріального забезпечення відповідних категорій біженців, зобов'язав держав-членів діяти угоджено у питаннях гуманітарної дипломатії, що безпрецедентно.

Гуманітарна дипломатія підкреслює важливість політичних стосунків у наданні допомоги та підтримки вразливим людям або групам, чий права та інтереси знаходяться під загрозою та чий голоси заглушаються серед більш помітних соціально-політичних конфліктів. Концепція прав людини є більш важливою зараз, ніж будь-коли з часів холодної війни, оскільки глобальні сили змінюються, а регіональні розбіжності спалахують у відповідь на політичні, економічні та соціальні зриви.

Список використаних джерел:

1. Декларація про принципи міжнародного права, що стосується міжнародних відносин та співробітництва між державами відповідно до статуту ООН від 24 жовтня 1970 р.
2. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. EurLex. Access to European Union Law. URL <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>

Ключові слова: Гуманітарна дипломатія, гуманітарна допомога, права людини, міжнародне гуманітарне право.

Key words: Humanitarian diplomacy, humanitarian aid, human rights, international humanitarian law.

СЕКЦІЯ 8

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Бехруз Хашматулла Набієвич Концептуальність методології міжнародного права	304
Аракелян Мінас Рамзесович Юридичні клініки як засіб забезпечення доступності юридичної допомоги: міжнародний та вітчизняний досвід	307
Andreichenko Svitlana, Kosianenko Serhii The fight against impunity in international criminal law (through the prism of the aut dedere aut judicare obligation)	309
Сурілова Олена Олексіївна Обмеження методів та засобів ведення бойових дій в системі законів та звичаїв війни	312
Стець Олег Миколайович Використання компаративного підходу в порівняльному правознавстві	316
Акіменко Юлія Юріївна Участь України в уніфікації міжнародного приватного права в ЄС	319
Белогубова Оксана Олександрівна Гуманітарна дипломатія: стара форма і новий зміст	322
Vladyshavska Viktoriia About problems of non-proliferation of nuclear weapons	325
Войтович Павло Петрович До питання щодо формування та реалізації державної політики щодо доступу до правової інформації	327
Волощук Оксана Троянівна Злочин агресії як найбільш небезпечний міжнародний злочин проти міжнародного правопорядку, безпеки та миру	330
Гаргат-Українчук Ольга Миронівна, Юрчишин Наталія Геннадіївна Проблеми міжнародного захисту прав людини	334
Градецький Андрій Вікторович Суб'єкти протидії воєнним злочинам та попередження збройних конфліктів	337
Гриб Анна Миколаївна Роль незалежної міжнародної комісії по розслідуванню порушень в Україні	341
Грабинський Михайло Ігорович, Грушко Мальвіна Валеріївна Питання відповідальності за порушення зобов'язань державою-попередницею в міжнародному праві	343